Samen sociaal krachtig

Sociale Agenda 2015 – 2021, gemeente Epe

Inhoud

Voorwoord 3

1. Achtergrond en uitgangspunten 4
1.1 Inleiding 4
1.2 Uitgangspunten 4

2. Maatschappelijke ontwikkelingen 5
2.1 Inleiding 5
2.2 Veranderende bevolkingssamenstelling 5
2.3 Veranderingen in sociaal domein 5
2.4 Economische ontwikkelingen 5
2.5 Regie over eigen leven 6
2.6 De veranderende rol van de gemeente 6

3. Visie gemeente Epe 7
3.1 Het spanningsveld 7
3.2 Onze visie 8
3.3 Vermogen om eigen leven te organiseren 8

4. Sociale agenda 10
4.1 Leefbaar 10
4.2 Ondersteuning 11
4.3 Zorg 13
4.4 Onze rol als gemeente 13

Bijlage I Plaatsbepaling Sociale Agenda 15

Voorwoord

Voor u ligt de Sociale Agenda ‘Epe: Samen sociaal krachtig’. In dit document hebben wij de koers beschreven om Epe op sociaal vlak gezond en vitaal te houden. Deze sociale agenda heeft betrekking op de jaren 2015-2021 en bouwt voort op de Sociale Agenda 2009-2015 ‘Epe: sociaal vitaal’. De gemeente Epe heeft voor herijking van de sociale agenda gekozen, enerzijds omdat de periode van de oude sociale agenda bijna verstreken is en anderzijds omdat de ontwikkelingen ons dwingen om nieuwe keuzes te maken.

Een belangrijke ontwikkeling is de decentralisatie van taken op het gebied van participatie, zorg en ondersteuning naar gemeente sinds 1 januari 2015. Met deze decentralisatie krijgt onze gemeente er flinke verantwoordelijkheden bij. Gemeenten krijgen hiervoor ook budget, maar dit budget is substantieel lager dan voor 2015 aan de taken werd besteed. Tegelijkertijd neemt de groep mensen die extra zorg en ondersteuning nodig heeft, de komende jaren niet af. Vooral de vergrijzing van de bevolking, maar ook de verscherpte toegang tot de intensieve zorg, maakt dat onze gemeente juist meer mensen zal moeten helpen. Daardoor zal de behoefte aan informele ondersteuning naar verwachting groeien. De gemeente streeft naar goede zorg en ondersteuning voor deze mantelzorgers en vrijwilligers.

De gemeente kan niet alleen vormgeven aan het sociaal beleid: we hebben daarbij onze inwoners, maatschappelijke partners en het bedrijfsleven hard nodig. Daarmee verandert ook onze rol, die meer regisserend van aard wordt, waarmee we ruimte en vertrouwen willen geven aan onze inwoners en (maatschappelijke) partners en lokale initiatieven.

Met deze Sociale Agenda ligt er een hoofdkoers van sociaal beleid. Samen met inwoners, maatschappelijke partners en bedrijfsleven willen wij dit beleid vormgeven en uitvoeren. Samen werken aan een sociaal en krachtig Epe!

Erik Visser
Portefeuillehouder Sociaal domein

1. Achtergrond en uitgangspunten

1.1 Inleiding

De sociale agenda is het kader voor sociaal beleid, dat antwoord geeft op de vraag wat Epe in sociaal-maatschappelijk opzicht voor gemeente wil zijn. Het is als het ware een kompas dat richting geeft aan lokaal sociaal beleid. Een goed uitgewerkte sociale agenda zorgt ervoor dat beleidsnota's op deelterreinen beknopter van opzet kunnen zijn en maakt het mogelijk om de focus te leggen op uitvoeringsprogramma's. Deze sociale agenda heeft betrekking op de periode 2015-2021 en vormt de uitwerking van de toekomstvisie 2030 'Epe, krachtig en vitaal'. De opgaven in deze sociale agenda worden uitgewerkt in uitvoeringsprogramma's. De sociale agenda vormt dus de verbinding tussen de toekomstvisie met de uitvoeringsprogramma's. Een nadere plaatsbepaling is te vinden in bijlage I.
De Sociale Agenda wordt tussentijds geëvalueerd. Dit vindt plaats na afloop van de huidige collegeperiode in 2018, halverwege de looptijd van deze nota.

De sociale agenda is als volgt opgebouwd:
1. Achtergronden en uitgangspunten: vanuit welke principes willen we werken?
2. Maatschappelijke ontwikkelingen: op welke ontwikkelingen moeten we inspelen?
3. Visie: welke stip op de horizon zien we?
4. Thema's: op welke thema's willen we inzetten en op welke wijze?

In de komende hoofdstukken werken wij deze vragen uit.

1.2 Uitgangspunten

Onze gemeente werkt vanuit een viertal kernwaarden, uit de toekomstvisie 'Epe 2030 Krachtig en Vitaal', die weergeven hoe wij willen zijn en hoe we gezien willen worden:
- onderscheidend: kiezen voor kwaliteit, authentiek, benutten van sterke kanten;
- duurzaam: samen ontwikkelen, zorgvuldig omgaan met de omgeving en middelen;
- verbindend: goede fysieke verbindingen, kansen voor alle culturen en generaties;
- verrassend: openstaan voor initiatieven en andere oplossingen, ruimte voor ideeën.

Vanuit deze vier kernwaarden geven wij ons sociaal beleid vorm en inhoud. Het lokaal sociaal beleid is gericht op het versterken van de sociale kwaliteit van de samenleving en het zelforganiserend vermogen van mensen. Er is sprake van een goede sociale kwaliteit wanneer inwoners zelfredzaam zijn, zij sociaaleconomische zekerheid hebben, de sociale cohesie sterk is en mensen 'erbij horen'. Sociaal beleid richt zich op alle inwoners van de gemeente Epe, met specifieke aandacht voor hen die dat nodig hebben.

Wij werken in ons sociaal beleid gericht aan gewenste effecten, die wij hier expliciet willen benoemen. Deze vormen de basis, de leidraad, van waaruit we ons beleid vormgeven en uitwerken:
1. De kracht en onderlinge verbondenheid in een buurt zijn sterk.
2. Inwoners organiseren zo veel mogelijk zelf en ondersteunen elkaar waar mogelijk.
3. Een niveau aan basisvoorzieningen is voor elke inwoner (vrij) toegankelijk en bereikbaar.
4. Inwoners blijven zelfstandig/thuis wonen, op een veilige en sociaal verantwoorde wijze.
5. Inwoners hebben waar nodig toegang tot zorg en ondersteuning.
6. Belemmeringen bij de jeugd worden gesignaleerd en aangepakt en er is ruimte voor ontwikkeling en ontplooiing.
7. Elke inwoner doet mee in onze samenleving.
8. Inwoners kunnen thuis of dichtbij huis gebruik maken van basale zorg en ondersteuning.
9. De gemeente werkt in het maatschappelijke veld samen met inwoners, maatschappelijke (vrijwilligers)organisaties en bedrijven.
10. Samenwerken neemt een centrale plek in.

Deze 10 punten worden in hoofdstuk 4 nader uitgewerkt.

2. Maatschappelijke ontwikkelingen

2.1 Inleiding

De samenleving is volop in beweging, op allerlei fronten. Om in al deze ontwikkelingen overzicht te brengen, brengen we in dit hoofdstuk de belangrijkste ontwikkelingen in beeld.

2.2 Veranderende bevolkingssamenstelling

Binnen de gemeente Epe is sprake van een toenemende vergrijzing. De komende vijf tot tien jaar bereikt een groot aantal mensen de pensioengerechtigde leeftijd. Naar verwachting zal het inwoneraantal van de gemeente Epe de komende jaren licht dalen, met ongeveer 100 inwoners per jaar. Verwacht wordt dat het aantal ouderen de komende jaren (verder) toeneemt en dat het aantal jongvolwassenen (tussen 20 en 35 jaar) afneemt. Jongeren vanaf 18 jaar trekken weg uit Epe voor studie en of werk richting het westen van het land. Het onderstaande overzicht geeft weer hoe de gemeente zich de komende decennia ontwikkelt:

Proces	Factor	1995	2010	2020	2030	2040
Krimp	Totale bevolking	33.472	32.881	31.700	31.300	32.000
Ontgroening	Bevolking 0-20 jaar in %	23,98%	22,76%	20,18%	20,12%	22,18%
	Bevolking 20-65 jaar in %	60,62%	57,47%	54,25%	50,47%	47,81%
Vergrijzing	Bevolking 65+ in %	15,40%	19,77%	25,55%	29,39%	30,00%
Huishouden-verdunning	Totaal aantal huishoudens	12.613	13.699	14.600	14.800	14.800
	Eenpersoonshuishoudens in %	23,00%	28,74%	33,79%	37,41%	38,51%
	Paren in %	73,39%	71,26%	60,68%	57,14%	57,14%
	Eenouderhuishoudens in %	3,61%	5,42%	5,51%	5,44%	5,44%
	Overig in %	-	0,45%	0,69%	0,68%	0,68%
	Gemiddelde huishoudgrootte	2,65	2,37	2,14	2,08	2,06

Bron: CBS (2013)

2.3 Veranderingen in sociaal domein

Per 1 januari 2015 heeft de gemeente een aantal nieuwe verantwoordelijkheden en taken gekregen in het sociale domein. Deze transities hebben betrekking op de jeugdhulp, Wmo begeleiding, ondersteuning en participatie. Met deze transities krijgt de gemeente grote verantwoordelijkheden voor de ondersteuning en begeleiding van inwoners die het (tijdelijk) niet op eigen kracht kunnen.
De transities gaan gepaard met bezuinigingen: de gemeente krijgt minder geld voor de uitvoering van de ondersteuning dan hieraan voor 2015 werd uitgegeven. Dit noodzaakt de gemeente ertoe om de hulp en ondersteuning op een andere manier te organiseren: een invulling die de zelfredzaamheid van mensen versterkt en mensen met elkaar verbindt. Professionele hulpverlening wordt daarbij alleen ingezet als mensen het tijdelijk niet op eigen kracht of samen redden. De transitie wordt hiermee een ‘transformatie’.

2.4 Economische ontwikkelingen

De gemeente Epe is een financieel gezonde gemeente. Dat willen we natuurlijk graag zo houden, ook na de transitie van de nieuwe taken en bijbehorende verantwoordelijkheden en budgetten. Met de transitie van de taken rondom jeugdhulp, begeleiding en participatie wordt onze gemeentelijke begroting ongeveer verdubbeld. Die forse budgetten ten spijt, de budgetten voor de nieuwe taken worden wel kleiner. De vergrijzing, ontgroening en krimp hebben een krachtig effect op de economie. Kenmerkend is een afname van de potentiële beroepsbevolking en het wegtrekken van de groep 20-35 jarigen. In de regio en in Epe nemen de maakindustrie en landbouw een belangrijke economische

positie in voor de werkgelegenheid. Voor de toekomst zijn dit sectoren die met krimp te maken krijgen. Voor de maakindustrie heeft dit ook gevolgen voor het netwerk van toeleveranciers in de omgeving en de werkgelegenheid die zij bieden. Voor de sector landbouw geldt hetzelfde beeld. Een beperkte aanwas van jongeren in deze krimpsectoren en een wegtrekkende beweging van 20-35 jarigen, de kern van de arbeidsmarkt, hebben grote economische gevolgen in Epe. Om dit te compenseren is het wenselijk de aandacht te verleggen naar de kansen die potentiële groeisectoren als zorg en recreatie & toerisme bieden.

2.5 Regie over eigen leven

Onder invloed van de individualisering willen mensen over het algemeen zelf de regie voeren over hun eigen leven. De overheid verwacht dat ook van hen. Mensen zijn immers zelf verantwoordelijk voor hun eigen leven. Dit uit zich in de toegenomen mondigheid van mensen. Voor wie die eigen verantwoordelijk niet (volledig) kan dragen, zijn de naasten verantwoordelijk, al dan niet met steun van professionals. De eigen regie valt ook terug te zien in de wens van veel mensen om zo lang mogelijk zelfstandig/thuis te blijven wonen, in hun eigen sociale omgeving. Dit is niet alleen een wens van inwoners, maar ook van de overheid, zodat de kosten van professionele zorgverlening binnen de perken blijven. Om dit mogelijk te maken, zullen woningen en woningbeleid moeten worden aangepast. Veel woningen zijn immers niet gebouwd of ingericht voor mensen met dementie, mensen met een fysieke beperking of groepswonen voor mensen met een verstandelijke beperking of psychische stoornis.

We zien ook een kentering in de individualisering. De overheid vraagt van haar inwoners om meer naar elkaar om te kijken en meer voor elkaar te zorgen. Een deel van de inwoners lijkt dit ook te willen en lijkt ook te beseffen dat professionele steun in mindere mate mogelijk is. Tegelijkertijd vinden veel mensen het niet prettig om afhankelijk te zijn van hun naasten of hulp te vragen aan de buren.

2.6 De veranderende rol van de gemeente

Maatschappelijke en bestuurlijke ontwikkelingen beïnvloeden taken van de gemeente en de gemeentelijke rol, bestuurlijk en ambtelijk. Belangrijke ontwikkelingen zijn: decentralisatie van rijkstaken; inwoners en maatschappelijke organisaties verwachten initiatieven van de gemeente; de overheid verwacht van de inwoner zelfverantwoordelijkheid en zelfredzaamheid; de inwoner wil meer invloed op de directe woon- en leefomgeving met ondersteuning van de gemeente. De gemeente Epe geeft hier vorm en inhoud aan via de rol als regisseur die ruimte geeft aan inwoners en partners. Dit op basis van de gemeentelijke visie als regisserende gemeente. De gemeente Epe wil een ‘betrokken gemeente’ zijn: samenwerking met inwoners en partners neemt in onze werkwijze een belangrijke plaats in.

We kiezen voor een regisseursrol: sturen op basis van beoogde effecten, doelen en te behalen resultaten. Om die doelen en resultaten te halen, faciliteren we onze inwoners en maatschappelijke (vrijwilligers)organisaties. We zijn daarbij kaderstellend, geven duidelijk aan welke rol de gemeente wil hebben en geven helderheid over wat wel en niet mogelijk is.
Bij een regisserende gemeente neemt "samenwerken" een centrale plek in. Afhankelijk van taak, product of beleidsonderwerp vindt de invulling van de samenwerking plaats met inwoners, maatschappelijke (vrijwilligers)organisaties, bedrijven, regio-buurgemeenten en/of andere overheden.

3. Visie gemeente Epe

3.1 Het spanningsveld

In het vorige hoofdstuk hebben we ontwikkelingen geschetst waar we de komende jaren rekening mee moeten houden. Die ontwikkelingen variëren van toename van het aantal oudere mensen dat langer thuis blijft wonen, via de noodzaak tot meer informele zorg tot een groeiende mondigheid van inwoners die meer invloed willen op de eigen woon- en leefomgeving. Deze ontwikkelingen grijpen op elkaar in, waardoor oplossingen niet eenvoudig zijn. In plaats van dat de ene ontwikkeling benut kan worden voor de andere ontwikkeling, zorgen de ontwikkelingen juist voor onderlinge 'spanningen'. Op die spanningen willen wij de komende jaren inzetten: zij vormen de uitdagingen waarop deze sociale agenda het antwoord is. Een voorbeeld daarvan zijn de onderstaande drie uitdagingen, zij zijn tijdens de totstandkoming van deze sociale agenda besproken met inwoners, maatschappelijke (vrijwilligers)organisaties en bedrijven.

Ontwikkeling 1	**versus**	**Ontwikkeling 2**
Roep om ruimte voor inwoners en partners, ruimte voor burgerinitiatieven, een overheid die moet 'loslaten'.		Neiging van de overheid tot regelgeving en protocollen, vooral in situaties waarin er iets 'echt mis' gaat (bv. in de jeugdzorg/jeugdhulp).
Behoefte bij inwoners en (vrijwilligers)organisaties aan fysieke plekken om activiteiten te kunnen voorbereiden en uitvoeren.		Krimpend budget voor accommodaties met meer nadruk op zelfbeheer en centralisatie.
Geïndividualiseerde samenleving: het individu staat in onze samenleving centraal. Hierdoor vinden mensen het moeilijk om hulp aan elkaar te vragen en van elkaar te ontvangen.		Financiële noodzaak tot meer informele hulp en dienstverlening, door naasten, buurtgenoten of vrijwilligers.

Deze drie voorbeeld 'spanningen' stellen onze gemeente voor een aantal uitdagingen. Ze dagen ons uit om creatief en innovatief te denken. Dat geldt niet alleen voor de gemeentelijke organisatie, maar voor de gehele Eper samenleving: inwoners, verenigingen, organisaties en bedrijven. De ontwikkelingen dagen ons uit om gezamenlijk op te trekken om ervoor te zorgen dat iedereen (jong en oud, met of zonder beperking) in onze gemeente fijn kan wonen, met behulp van onze basisvoorzieningen in de gemeente. Ze dagen ons als gemeente ook uit om samen met andere gemeenten op te trekken om specialistische voorzieningen goed te organiseren. Tot slot dagen ze ons uit om op elkaar te vertrouwen: op onze inwoners en partners, die elk hun eigen rol en kracht hebben.

We hebben elkaar nodig: wij hebben inwoners, maatschappelijke (vrijwilligers)organisaties en het bedrijfsleven nodig, en zij ook ons als gemeente. Wij hebben ook de regiogemeenten nodig en zij ons vanuit (wettelijke) verplichtingen en de wens om samen te werken. Gezamenlijk willen wij de uitdagingen aangaan en zoeken naar oplossingen. Onvermijdelijk zal zijn dat wij als gemeente keuzes moeten maken, omdat we niet mogen verwachten dat iedereen het altijd met elkaar eens zal zijn. Wij zien het ook als onze rol om – waar nodig – moeilijke knopen door te hakken.

3.2 Onze visie

In onze visie doet iedereen mee in de samenleving. Dat vinden we niet alleen van belang voor de inwoner zelf, maar ook voor de gemeenschap. Tijdelijke tegenslag mag er niet toe leiden dat mensen aan de kant komen te staan. De jeugd verdient daarbij extra aandacht, zodat zij de kans benutten zich te ontwikkelen tot een zelfstandige en actieve burger. Werk zien we als het belangrijkste instrument voor een zelfstandig bestaan.

In onze visie voeren inwoners de regie over hun eigen leven, met oog en zorg voor elkaar. Zij zijn verantwoordelijk voor hun eigen leven, samen met hun naasten. De gemeente zet in op versterking van het eigen netwerk van inwoners. Soms hebben mensen (tijdelijk) problemen die hen belemmeren om actief in de samenleving mee te doen of hebben zij hulpvragen waarin zij niet op eigen kracht kunnen voorzien. Dan kunnen zij een beroep doen op algemene voorzieningen in de buurt (de wijk of het dorp). Is dat niet toereikend, dan is er individuele zorg en ondersteuning beschikbaar.

In onze visie zien wij het als onze rol om inwoners te faciliteren en stimuleren dat zij mee (blijven) doen en de regie over hun leven kunnen blijven voeren. Om dat te bereiken vinden we het cruciaal dat onze gemeente een basisvoorzieningenaanbod heeft dat is afgestemd op onze bevolkingssamenstelling en dat voor iedereen toegankelijk en bereikbaar is. Wij willen daarbij een ‘betrokken overheid’ zijn, die continu de dialoog met inwoners zoekt en vanuit een regisseursrol de faciliteiten schept die inwoners in staat stelt om zelf aan het roer van hun leven te blijven staan.

3.3 Vermogen om eigen leven te organiseren

Alle onderdelen van het sociaal beleid zijn er op gericht het zelforganiserend vermogen van inwoners en hun omgeving te versterken. Bij zelforganiserend vermogen hebben we het niet alleen over de manier waarop iemand zichzelf goed kan redden maar ook over de manier waarop mensen hun netwerken kunnen mobiliseren. Die netwerken zijn te vinden in de omgeving van familie en vrienden maar als het goed is ook in de straat en de buurt en bij laagdrempelige voorzieningen zoals bijvoorbeeld sportverenigingen, een buurthuis, klussendienst, jeugdsoos en muziekverenigingen.
De sociale opgave is breed en laat zich niet vangen in een paar begrippen. Toch doen we een poging om de sociale agenda door middel van een aantal basisbegrippen toegankelijk en overzichtelijk te maken. Via de driedeling leefbaar, ondersteuning en zorg laten we zien hoe het zelforganiserend vermogen voor verschillende groepen inwoners er uit ziet.

Leefbaar

Het overgrote deel van de mensen (circa 85%) is in staat het eigen leven goed te organiseren met behulp van eigen talenten en netwerken. Dagelijkse problemen lossen zij zelf of samen met hun naasten op. De sociale infrastructuur ondersteunt die zelfstandigheid. Deze goede basis noemen wij ‘leefbaar’.

Ondersteuning

Naast deze brede groep van 85% van de inwoners is er een groep van ongeveer 10% die er tijdelijk niet in slaagt het eigen leven goed op de rit te houden. Deze groep heeft extra ondersteuning nodig. Denk hierbij aan mensen die in een sociaal isolement verkeren, werkloos raken of problemen met de opvoeding van hun kinderen ervaren. De problemen die zij ervaren kunnen ze niet meer zelf of samen met hun naasten oplossen. Voor hen is ‘ondersteuning’ beschikbaar met een ambulant en tijdelijk karakter.

Zorg

Tot slot is er een kleine groep mensen (circa 5%) die structureel hulp en ondersteuning nodig heeft. Hun problemen zijn langdurig en/of complex van aard. Zonder ‘zorg’ zakken zij door het ijs. Denk hierbij bijvoorbeeld aan dementerende ouderen, mensen met een psychiatrische stoornis, mensen

met een ernstige lichamelijke of verstandelijke beperkingen, langdurig werklozen en multiprobleemgezinnen. Deze mensen doen vaak een beroep op voorzieningen die door verschillende partners geleverd worden, waardoor afstemming belangrijk is: 1 gezin, 1 regisseur, 1 plan.

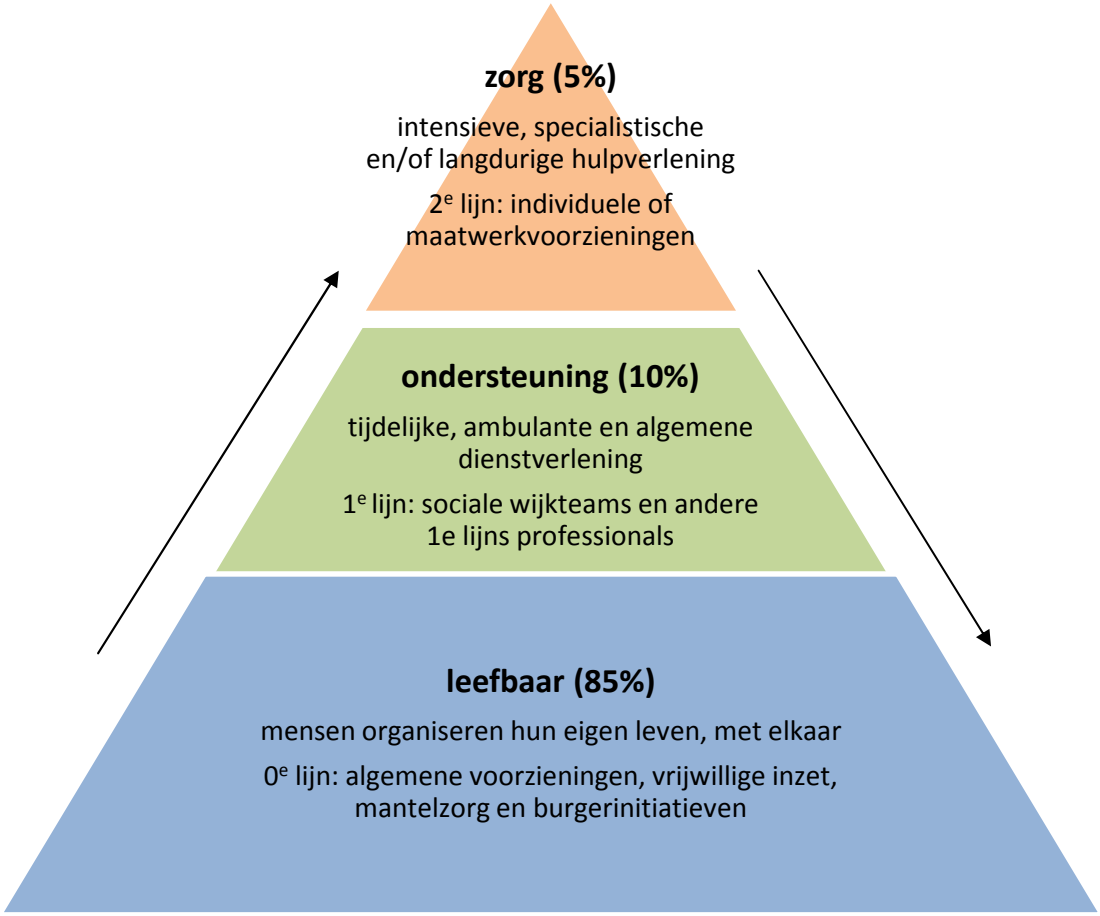

Noot: In dit document gaan we er van uit dat van de Eper bevolking 85% zichzelf prima redt, dat 10% zelfstandig is met gerichte (tijdelijke) ondersteuning en dat 5% van de bevolking structurele zorg nodig heeft. Deze percentages kunnen per onderwerp (bijvoorbeeld onderwijs, arbeid, gezondheid) verschillen en ook per doelgroep (bijvoorbeeld jongeren, volwassenen, ouderen). De percentages in dit model geven vooral de denkrichting aan, niet per se de exacte getallen. Er wordt dus geen rekening gehouden met allerlei nuances.

De gemeente Epe wil vooral investeren in een stevige basis. Die basis willen we de komende jaren versterken, zodat minder mensen een beroep hoeven doen op ondersteuning en zorg. We willen een beweging naar beneden krijgen: dat nog meer hulpvragen worden opgelost in de basis of met (lichte) ondersteuning. Tegelijkertijd willen we dat ondersteuning en zorg beschikbaar is voor de mensen die dat nodig hebben.

4. Sociale Agenda

De visie van de gemeente Epe binnen het sociaal domein werken we uit door op de drie niveaus uit de piramide te investeren: leefbaar, ondersteuning en zorg. In dit hoofdstuk werken we dit verder uit. Eerst zetten we de ambitie kort en krachtig neer, gevolgd door een toelichting daarop, die we vervolgens vertalen in een aantal speerpunten voor de komende jaren.

4.1 Leefbaar

Onze ambitie
Onze inwoners wonen in een voor hen prettige en veilige leefomgeving. De sociale relaties zijn krachtig, het zelforganiserend vermogen van mensen is hoog en een goed basisvoorzieningenniveau ondersteunt dit.

Krachtige sociale relaties
Een 'leefomgeving' is voor ons een fysieke gemeenschap van mensen. Mensen maken deel uit van meerdere leefgemeenschappen: een straat, de buurt of dorp. Belangrijk is dat mensen zich in die leefomgeving prettig en veilig voelen. Hiervoor is het nodig dat mensen zich verbonden voelen met de andere mensen uit hun leefomgeving: krachtige sociale relaties. Hiervoor is het ook belangrijk dat mensen zich medeverantwoordelijk voelen voor hun eigen leefomgeving: het is hun omgeving en zij hebben daar invloed op. In Epe is die verbondenheid en medeverantwoordelijk van oudsher hoog; het is de uitdaging om deze kracht te blijven benutten.
Om het actief burgerschap in de dorpen en wijken te stimuleren, zetten we in op versterking van het wijkgericht werken. De wijk en het dorp vormen de schaal waarop we – met inzet van professionals – de kracht van de buurt en onderlinge verbanden willen verstevigen. Om bewoners, verenigingen en vrijwilligers in de dorpen en wijken te faciliteren, zetten we in op enerzijds goede basisvoorzieningen en anderzijds ondersteuning vanuit professionals. De gemeente zet daarom in op het verder uitbouwen van het wijkgericht werken over de hele gemeente met zowel een sociale als ruimtelijke insteek. Realisatie vraagt een goed samenspel en betrokkenheid van inwoners, maatschappelijke (vrijwilligers)organisaties (gericht op zorg, welzijn, sport, cultuur, onderwijs en veiligheid), bedrijven en gemeente.

Beoogd maatschappelijk effect:
Mensen zijn betrokken bij hun wijk en buurt waardoor de kracht en onderlinge verbondenheid in een buurt stevig zijn.

Hoog zelforganiserend vermogen
De onderlinge verbondenheid en medeverantwoordelijkheid vertaalt zich in een hoog zelforganiserend vermogen: inwoners nemen hun verantwoordelijkheid, kijken naar elkaar om en ondersteunen elkaar. Ze doen dit georganiseerd en ongeorganiseerd. Op georganiseerde wijze doen onze inwoners dat via bijvoorbeeld kerkgemeenschappen, sociaal-culturele verenigingen, sportverenigingen en vrijwilligerswerk. Op ongeorganiseerde wijze doen onze inwoners dat door bijvoorbeeld mantelzorg, burenhulp en vriendendiensten. Van belang blijft het motiveren van deze groep om de kwetsbare inwoners te ondersteunen. Hoewel het zelforganiserend vermogen van Epenaren is hoog, maar dit zal de komende jaren onder druk komen te staan door enerzijds minder jongeren en jongvolwassenen en anderzijds een toename van (hulpbehoevende) senioren. De gemeente onderschrijft het belang van een goede ondersteuning voor vrijwilligerswerk en mantelzorg. In samenwerking met maatschappelijke (vrijwilligers)organisaties en inwoners wordt een adequaat aanbod aan ondersteuning voor mantelzorgers en vrijwilligers in de zorg geleverd.

Beoogd maatschappelijk effect:
Inwoners organiseren zo veel mogelijk zelf en ondersteunen elkaar waar mogelijk.

Goede basisvoorzieningen
Een belangrijke manier om inwoners, verenigingen en vrijwilligersorganisaties te faciliteren, is via basisvoorzieningen en (multifunctionele) accommodaties. In de gemeente Epe worden onder basisvoorzieningen essentiële minimale faciliteiten verstaan op het gebied van sport, welzijn, cultuur, onderwijs, zorg en ontmoeting die samen voor een prettig en leefbaar wonende gemeente zorgen. Multifunctioneel te gebruiken accommodaties in de dorpen en wijken dragen bij aan het wijk- en buurtgericht werken (ontmoetingsfunctie). Daarbij moet gebruik gemaakt worden van bestaande accommodaties en de natuurlijke plekken van samenkomst (o.a. scholen, buurthuizen, sportkantines). De gemeente Epe wil een basisvoorzieningenaanbod hebben dat afgestemd is op de bevolkingssamenstelling. Dat aanbod moet voor iedereen toegankelijk en bereikbaar zijn. De meer specifieke basisvoorzieningen worden geconcentreerd in de dorpen Epe en Vaassen. Daarbij is cultuur vaak een bindende factor in de gemeente Epe. Het samen doen en samen zijn staat centraal bij culturele activiteiten. Voorbeelden hiervan zijn festivals, muziek, exposities, theater, concerten en het bibliotheekwerk. Deze culturele activiteiten worden dagelijks door mensen bezocht. Het zijn belangrijke ontmoetingsplekken.
De gemeente gaat bij de actieve aanpak van gemeentelijk gefinancierde voorzieningen samen met de betrokken partners kritisch kijken naar clustering van functies, professioneel (vrijwillig) bestuur, heldere subsidieafspraken, samenwerking met andere partners en marktconforme prijzen.
De gemeente gaat bij de actieve aanpak van niet-gemeentelijk gefinancierde voorzieningen de betrokken partners ondersteunen bij toekomstgericht organiseren waarbij aandacht is voor clustering van functies, professioneel (vrijwillig) bestuur, samenwerking met andere partners en marktconforme prijzen. Bij toekomstgericht organiseren staat het adequaat en flexibel blijven reageren op maatschappelijke ontwikkelingen hoog in het vaandel.

Beoogd maatschappelijk effect:
Een basisvoorzieningenniveau met essentiële minimale faciliteiten is voor elke inwoner toegankelijk en bereikbaar.

4.2 Ondersteuning

Onze ambitie
In onze gemeente doen mensen mee, ook de mensen in een kwetsbare positie, doordat ze – zo nodig – ondersteund worden op het gebied van werk, inkomen, opvoeden & opgroeien, inburgering en sociale relaties. Ondersteuning is dicht bij de inwoner gerealiseerd.

Goede zorg en ondersteuning
De groep ouderen in onze gemeente zal de komende jaren verder groeien. Wij willen dat oudere inwoners zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen. Inwoners hebben ook deze behoefte en het landelijk beleid is hier ook op gericht. Belangrijk hierin is een proces van bewustwording om tijdig keuzes te maken over een passende woonomgeving en de eigen verantwoordelijkheid daarin te nemen.
Ook mensen met een beperking moeten zo veel mogelijk thuis/zelfstandig blijven wonen. Hiervoor moeten zij passende ondersteuning (kunnen) krijgen. Dat kan op verschillende manieren worden gerealiseerd: met inzet van vrijwilligers, familie en buurt, vormen van ‘buurtzorg’ en passende huisvesting. Daarbij vinden we het belangrijk dat de zorg en ondersteuning dichtbij de mensen wordt georganiseerd. Ook belangrijk is dat mensen veilig thuis kunnen blijven en dat ze de sociale aansluiting behouden/vinden. Een deel van onze kwetsbare inwoners kan mogelijk langer zelfstandig

blijven door toepassing van technologie bij de ondersteuning, de zorg en de woonomgeving, zoals domotica.

Beoogd maatschappelijk effect:
Mensen blijven zelfstandig/thuis wonen, op een veilige en sociaal verantwoorde wijze.

Gebiedsgerichte aanpak; één gezin, één plan, één regisseur
(Preventieve) zorg en ondersteuning zijn via een gebiedsgerichte aanpak dichter bij de inwoner georganiseerd. Dit doen wij door voldoende mogelijkheden te bieden in de gemeente voor ontmoeting. In dorpen en wijken zijn kleinschalige vormen van zorg en ondersteuning.
Het principe één gezin, één plan, één regisseur is leidend binnen het gehele sociale domein. De ondersteuning vindt dicht bij huis plaats waarbij de veiligheid van kinderen voorop staat. We benutten zoveel mogelijk de samenhang binnen de decentralisaties. We realiseren dit door een doorgaande lijn vanuit bestaande structuren leefbaar en veilig (MDT-structuur) en wijk- en buurtgericht werken. Belangrijk hierbij is het opstellen van een visie rond integratie van de fysieke en sociale componenten in wijk- en buurtgericht werken. We streven naar het inzichtelijk maken van welke basisvoorzieningen er minimaal in de dorpen en de gemeente zijn (onderwijs, sport, zorg, welzijn en cultuur). We geven het vervoer van en naar de dagbesteding zo efficiënt mogelijk vorm. Bij deze gebiedsgerichte aanpak wordt eerst zoveel mogelijk de aansluiting gezocht bij eigen kracht en zelfredzaamheid.

Beoogd maatschappelijk effect:
Inwoners hebben waar nodig toegang tot (preventieve) zorg en ondersteuning. Professionals hanteren een vraaggerichte en integrale werkwijze waarbij eerst wordt gekeken wat inwoners zelf kunnen, daarna naar inzet van eigen netwerk en informele hulp en vervolgens pas naar eventueel gebruik van zorg en ondersteuning. Ondersteuning is dichtbij de inwoner te vinden.

Kansen voor de jeugd
De gemeente Epe wil dat de jeugd volop kansen en mogelijkheden krijgt om zich te ontwikkelen. Voorzieningen op het terrein van onderwijs/educatie, welzijn, sport en cultuur dragen daaraan bij. Daar waar nodig is er goede ondersteuning en (preventieve) zorg voor jeugd en voor gezinnen met kinderen. Het Centrum voor Jeugd en Gezin heeft een verbindingsfunctie als het gaat om ondersteuning en zorg voor de jeugd.

Beoogd maatschappelijk effect:
Preventie, vroegtijdige signalering en aanpak van belemmeringen en voldoende ruimte voor ontwikkeling en ontplooiing van de jeugd.

Iedereen doet mee
Werk biedt volop mogelijkheden tot meedoen en is de beste vorm van sociale zekerheid. Daarin staat het hebben, houden en krijgen van werk voor de gemeente Epe centraal. Mocht dat voor sommige mensen niet haalbaar zijn, dan zetten we in op andere activiteiten, zoals vrijwilligerswerk, scholing/training of andere maatschappelijke activiteiten, opdat mensen betrokken blijven bij de samenleving. Soms wordt meedoen belemmerd door armoede of schulden. De gemeente Epe wil voorkomen dat schulden ontstaan of uit te hand lopen en dat mensen door schulden uit hun huis worden gezet. In eerste instantie vinden we oplossingen bij de eigen inzet van inwoners, al dan niet met ondersteuning door specifieke maatregelen vanuit het minimabeleid.
Extra aandacht blijft nodig om de kwetsbare inwoners te bereiken.

Beoogd maatschappelijk effect:
Inwoners doen mee in onze samenleving.

4.3 Zorg

Onze ambitie
Als meedoen niet vanzelf gaat, kunnen mensen in onze gemeente rekenen op zorg en hulpverlening in de buurt.

Zorg en hulpverlening
Een kleine groep jeugdigen en volwassenen in onze gemeente heeft langdurig professionele zorg en hulp nodig om mee te kunnen blijven doen. Deze hulp willen wij dichtbij de mensen organiseren: thuis of in de buurt. Meer gespecialiseerde zorg en hulpverlening organiseren we in de kernen Epe en Vaassen, of op regionaal niveau.
Met diverse maatschappelijke partners maken we afspraken over het leveren van zorg en hulpverlening. In de startfase van de transitie gaat het vooral om de partners die al langer zorg en hulp aan onze inwoners leveren. We willen echter de transformatie van de zorg en hulp stimuleren. In de jaren die volgen, willen we daarom expliciet ruimte geven aan nieuwe werkwijzen en methodieken: partners die op andere manieren werken en die nieuwe methodieken hanteren. Daarbij wordt wel, indien mogelijk, gewerkt op basis van theorie en methodiek die bewezen effectief is. Door ruimte te bieden aan nieuwe partners stimuleren we de innovatie in het sociale domein.
Bij het samenwerken van de gemeente met partners is het van belang om vooraf duidelijke afspraken te maken over ieders rol en positie. De gemeente zorgt dat deze afspraken bekend zijn en communiceert hierover richting betrokkenen.

Beoogd maatschappelijk effect:
Onze inwoners kunnen thuis of dicht bij huis gebruik maken van basale zorg en ondersteuning. Rolverwachtingen bij samenwerking zijn duidelijk afgesproken.

4.4 Onze rol als gemeente

Netwerksamenleving
Ook in de gemeente Epe ontstaan initiatieven waarin inwoners, professionals en bestuurders krachten bundelen en nieuwe coalities vormen om maatschappelijke problemen tegemoet te treden. Hun aanpak kenmerkt zich door initiatief, eigenaarschap, regie en financiële verantwoordelijkheid. Binnen deze netwerksamenleving zoekt de gemeente naar partners, gemeenschappelijk belang en vervolgens met elkaar samenwerken. De overheid is daarbij niet overal eindverantwoordelijk voor. Per onderwerp moet worden gekeken welke rol de gemeente heeft. Daarbij is het mogelijk om te reguleren, regisseren, stimuleren, faciliteren of loslaten (overheidsparticipatie in plaats van burgerparticipatie). Om invulling te geven aan deze rol moet de gemeente niet alleen kijken naar hoe het mag, maar ook naar hoe het zou kunnen. Een overheid is nodig die veel ruimte geeft aan de samenleving, die zich minder bemoeit en meer vertrouwt. Daarbij gelden de wensen van inwoners als uitgangspunt.
De gemeente denkt mee en faciliteert, waardoor een succesvolle samenwerking de basis voor ‘nieuw’ vertrouwen wordt.

Onze regierol
Wij kiezen ervoor om een ‘regisserende gemeente’ te zijn. Dit houdt in dat de gemeente stimuleert, faciliteert, organiseert, partners en inwoners aanspreekt op hun verantwoordelijkheden, processen stroomlijnt en aanzet tot afstemming tussen betrokkenen. De gemeente werkt beleidgestuurd. In deze werkwijze wordt vooraf bepaald welke doelen en resultaten er behaald dienen te worden, en met welke activiteiten en producten dat wordt gerealiseerd. Dit in overleg met inwoners en de partners.

Onze regierol vullen we in door richting/sturing te geven en te coördineren (afstemming); de uitwerking en uitvoering laten we in grote mate over aan inwoners, maatschappelijke (vrijwilligers)organisaties en bedrijven. Daarbij zijn we afwisselend coproducent, opdrachtgever en procesfacilitator. Welke rol we wanneer op ons nemen, is onder andere afhankelijk van onze wettelijke opdracht. In de praktijk werken we proces- en projectmatig.

Beoogd maatschappelijk effect:
De gemeente is één van de spelers in het maatschappelijke veld en werkt samen met inwoners, instellingen en bedrijven om via het mobiliseren van maatschappelijke kracht vraagstukken aan te pakken.

Samenwerken
Goed beleid is gestoeld op de praktijk. Als gemeente hebben wij onze inwoners en maatschappelijke (vrijwilligers)organisaties nodig om tot goed sociaal beleid te komen, nu meer dan ooit. Wij willen inwoners en maatschappelijke (vrijwilligers)organisaties meer invloed geven op ons beleid en de integrale uitrol daarvan: door signalen op te pikken, door inwoners en partners uit te dagen mee te denken en door hen advies te vragen. Het initiatief tot beleidsontwikkeling vinden we bij het gemeentebestuur horen. De gemeentebestuur stelt de kaders en bepaalt de beoogde effecten en resultaten. We hebben de komende jaren burgerinitiatieven, innovaties, experimenten, een actieve houding en ontwikkelkracht nodig om de ontwikkelingen genoemd in deze sociale agenda te doen slagen. Daarom willen we hieraan volop ruimte bieden, zowel aan inwoners als ondernemers. Daarom willen we ruimte bieden aan ondernemerschap. ‘Ondernemerschap’ is voor ons voor een houding: een ontdekkende houding, die uitgaat van kansen en mogelijkheden. Die ondernemende houding en vernieuwende manier van werken kunnen we de komende jaren goed gebruiken.

Om ruimte te bieden aan ondernemerschap past ons als gemeente een terughoudende houding, waarbij we binnen heldere kaders ruimte bieden aan initiatieven. tegelijkertijd willen we initiatieven stimuleren die binnen ons beleid passen. Om risico’s te beperken kiezen we voor een gefaseerde start van deze initiatieven. We streven ernaar regelgeving te beperken. Bij het samenwerken van de gemeente met partners maken we vooraf duidelijke afspraken over ieders rol en positie. De gemeente laat de term ketenpartners los en vervangt deze door partnerschap. De gemeente staat namelijk open voor partnerschap met alle maatschappelijke (vrijwilligers)organisaties in de gemeente.

Om een krachtige en vitale gemeente te blijven vindt samenwerking plaats met buur- en regiogemeenten. Rekening houdend met de bestaande samenwerkingsverbanden op de drie taakvelden van de decentralisaties en de aanwijzingen van de minister, is voor de gemeente Epe het meest in aanmerking komende samenwerkingsgebied de Regio Stedendriehoek aangevuld met de gemeenten Heerde en Hattem. Daarbinnen geldt voor Epe een kerngebied voor samenwerking die bestaat uit de centrumgemeente Apeldoorn met omliggende plattelandsgemeenten met een voldoende inwoneraantal zodat er voldoende balans is tussen stedelijke en plattelandsbelangen.

Beoogd maatschappelijk effect:
Samenwerken neemt een centrale plek in. Hier vindt invulling van de samenwerking plaats afhankelijk van taak, product of beleidsonderwerp met inwoners, maatschappelijke (vrijwilligers)organisaties, bedrijven, regio-buurgemeenten en/of andere overheden.
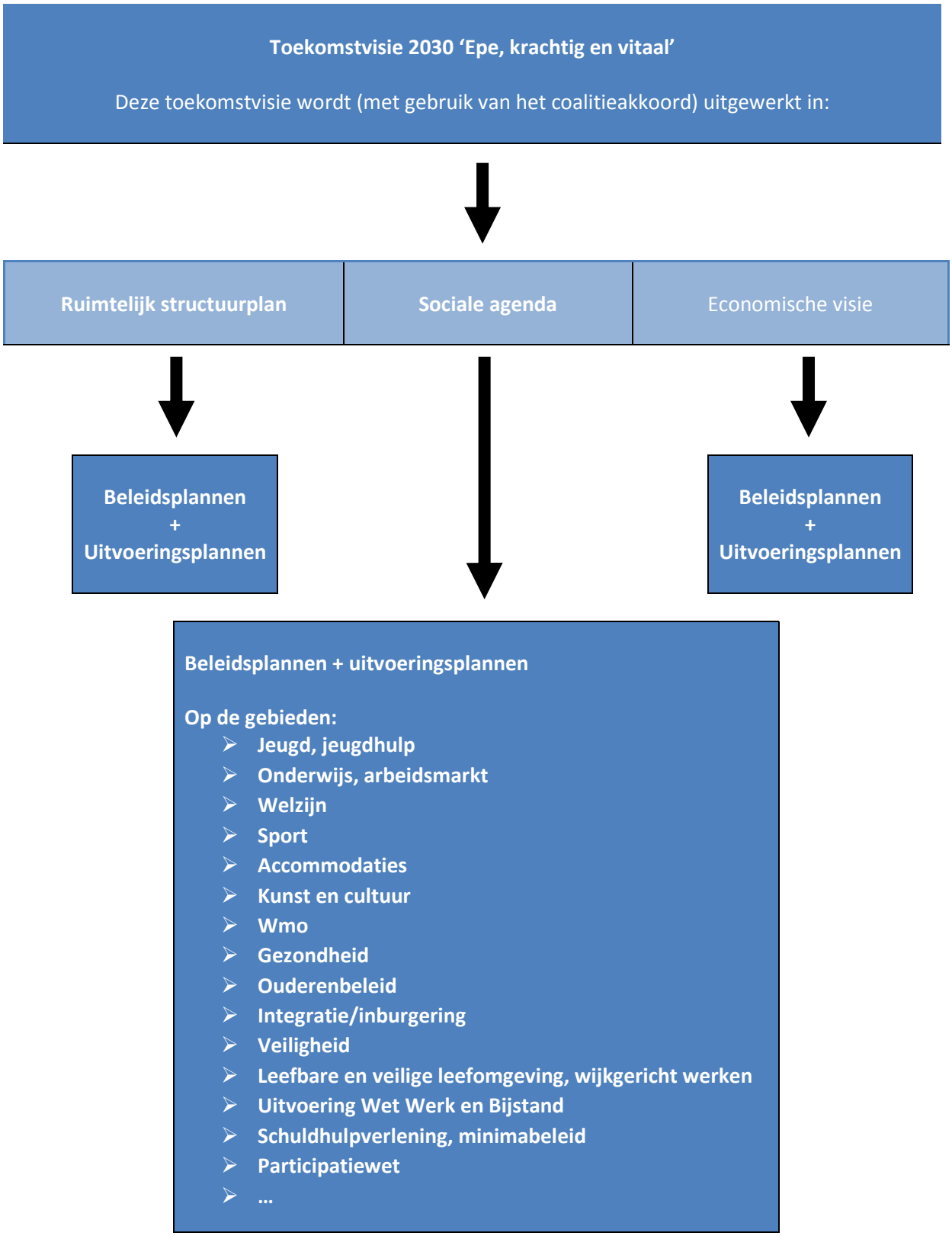
Bijlage I Plaatsbepaling Sociale Agenda